

פך השמן

וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחוס, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן, שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים" (שבת כא:).

טומאת השמנים, השחתת המדות והדעות, שבאו למחנה ישראל מסבת התגברות היונים ושלטונם, היא הצרה היותר איומה הנוגעת עד נפש האומה. אמנם זאת היא ממפלאות תמים דעים, שגם הדעות המסתעפות מעומק יסוד התורה, אחדות השם יתברך ואמונתו, נפגמו מתגרת עול הרוח הניית. הנה, כשם שהכהן הכללי שבעם ד' הוכן להורות חוקי ד' ומשפטיו, להראות בפועל תוכן של חיים קדושים וטהורים למען היות למופת לעם כולו, כן יש בכל אדם מישראל צד כהונה, מפני שבכללם המה ממלכת כהנים וגוי קדוש. והתשוקה הפנימית לקדושת החיים ולדעת התורה וללכת בדרכיה, גנוזה היא בעומק הלב הישראלי. וכבר בארנו בע"הבתעודת מעשר שני הנאכל לבעלים, שהוא בא לעורר את יסוד הכהונה העצמית, הנמזגת בנפש כל אדם מישראל. והנה הכהונה בכללה, המתפשטת על דרכי החיים ועל כל מרחב הדעה הטהורה, גם היא היתה כבר מוכנה להתחלל מכחה של יון. אבל עוד יותר עמוק בלב, שוכן אור הנשמה הישראלית, ששם גנוז הקשר הפנימי של האיש הישראלי, המופיע בכל עוז בכלל האומה, עם האמונה העיקרית בשם ד' אלקי ישראל והרצון החזק והנערץ שלא להפרד מבית חייהם מהאמונה בכללה, זהו העולם הפנימי הישראלי, שדוגמתו בתוך הכלל הוא הכהן הגדול הנכנס לפני ולפנים לשרת בקדש ביום הקדוש המובדל מכל עסקי החיים הגשמיים, אותו הפך הקטן שמונח בחותמו של כהן גדול לא יכלו היונים לטמאות. כל כח וזרוע לא יוכל לעקור מכלל ישראל קשורם הפנימי העמוק עם ד' אלקי ישראל. מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה. כי אם אמנם הפך כאשר נשאר בקטנותו, כאשר האמונה תהיה גנוזה רק בלב, ולא תראה את כחה על החיים בפועל, במה זה תוכל עמוד? וכיון שהחיים בפועל כבר לקחו להם דרך אחרת, שלא על פי היסוד של האמונה הפנימית, הלא תוכל חלילה שארית הפליטה להכבות מערמת הדשן של החיים המוזרים המוצברים עליה ומונעים את אורה מלהתפשט, באפס עצים תכבה אש. אבל זהו הכח הנפלא שיש ברשף האור הגנוז, שאף על פי שימצא לפניו דרכי חיים הפוכים מתכנו, דעות המתפשטות העומדות מנגד לו מבלי שבעלי הדעות ידעו שהם הולכים בזה בדרך הפוכה מאשר טמון בפנימיות היותר עמוקה שבנפשם; אך הנה תגלה יד ד' ע"י עלילותיו עם עם זו בחר לו, והניצוץ הקטן יתלהב, ויעקור משרש את כל ארחות החיים הזרים ואת כל הדעות ההפכיות, אשר נערמו עליו חמרים חמרים, ויתפשט על כל ארחות החיים להשיב לבן של ישראל לאביהם שבשמים, עד שיספיקו כחות החיים המעשיים שהם כבר הולכים לדרך התורה והמצוה, להחיות את ישראל ולהאיר אורם, עד עבור כל הזמן ההוא ועד בוא התקופה החדשה של אור מדש על ציון, עד בוא שנת גאולהויום רצון לד'. ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב. ע"כ בעת ההיא, בעת המהומה והמבוכה, אשר סדרי החיים היונים נתפשטו בארץ ישראל למכביר, ונשאר רק ברק האמונה הפנימית השוכנת עמוק בלב הישראלי, היה האות בדוגמת פך שמן קטן המונח בחותמו של כהן גדול שאותו לא יטמאו זרים, אבל היוכל להתמיד אורו בהיות סדרי החיים ההולכים במרוצת זמן ההוה בלתי נמשכים אחריו לחזקו ולפשטו לעשותו ידוע ומוכן ומוחש בלב? פך שמן קטן הוא ואין בו כי אם להדליק יום אחד, שעה אחת, שעת התרוממות, שבה ירום האדם משפלות החיים, על ידי אור פנימי של קשר האמונה בשם ד' אלקי עולם. אבל באין לו קשר חיים קימים בכל מעשיו בדרכה של תורה, מהר ישוב לרדת. אמנם נעשה בו נס: אף על פי שלא היו כלל החיים אז מוכנים שיתפשט בהם אור קדש של האמונה העיקרית, אבל מכח יד ד' ואמונתו שלא יעזוב את עמו בעבור שמו הגדול, הנה הספיק זה הפך הקטן להדליק ממנו שמנה ימים, הרומזים על הארכת הזמן עד עבור כל תקופת ההוה ובאה תקופת העתיד הנאדרה בקדש, שהארץ תמלא דעה את ד' כמים לים מכסים